

150. löggjafarþing 2019–2020.
Þingskjal x — x. mál.
Stjórnarfrumvarp.

Frumvarp til laga

um breytingu á lögum um matvæli, lögum um eftirlit með fóðri, áburði og sáðvöru, lögum um sjávarafurðir og lögum um slátrun og sláturafurðir, m.a. til innleiðingar á reglugerð Evrópuþingsins og ráðsins (ESB) 2017/625 (Einföldun regluverks sem gildir um matvælakeðjuna og EES-reglur).

Frá sjávarútvegs- og landbúnaðarráðherra.

I. KAFLI

Breyting á lögum um matvæli, nr. 93/1995, með síðari breytingum.

1. gr.

Eftirfarandi breytingar verða á 4. gr. laganna:

3. málslíður 4. gr. orðast svo:

Matvælasnertiefni eru allar umbúðir, ílát, áhöld, tækjabúnaður, borðbúnaður og öll efni sem slíkir hlutir eru samsettir úr og geta komist í snertingu við matvæli.

25. málslíður 4. gr. orðast svo:

Rekstraraðili er einstaklingur eða lögaðili sem er ábyrgur fyrir því að farið sé að kröfum samkvæmt lögum og stjórnvaldsfyrirmælum um matvæli í matvælafyrirtækjum undir hans stjórn. Stjórnandi matvælafyrirtækis telst rekstraraðili þess.

Við 1. mgr. 4. gr. laganna bætast fjórir nýir málslíðir, svohljóðandi:

Áhættuflokkun er greining opinbers eftirlits í matvælafyrirtækjum á völdum þáttum sem hafa áhrif á áhættu fyrir neytendur en áhættuflokkur segir til um grunneftirlitsþörf matvælafyrirtækis.

Kjötmatmaður er hver sá kjötmatmaður sem hefur fengið viðurkenningu ráðuneytisins.

Opinber dýralæknir er héraðsdýralæknir, eða annar dýralæknir samkvæmt ákvörðun Matvælastofnunar sem annast opinbert eftirlit.

Önnur opinber starfsemi er starfsemi önnur en opinbert eftirlit, sem opinberir eftirlitsaðilar, einstaklingar eða aðilar, sem hefur verið úthlutað tilteknum öðrum opinberum verkefnum, inna af hendi, s.s. veiting leyfa eða samþykkis og útgáfa opinberra vottorða eða opinberra staðfestinga.

2. gr.

1. mgr. 9. gr. laganna orðast svo:

Matvælafyrirtæki skulu hafa starfsleyfi frá viðkomandi opinberum eftirlitsaðila, sbr. 20. gr., og skulu þau sækja um starfsleyfi áður en starfsemi hefst. Matvælafyrirtæki sem annast frumframleiðslu matjurta þurfa ekki starfsleyfi en skulu tilkynna heilbrigðisnefnd um starfsemi sína. Matvælafyrirtæki sem stunda sauðfjár- eða hrossarækt þurfa ekki starfsleyfi en

skulu tilkynna Matvælastofnun um starfsemi sína áður en hún hefst. Matvælafyrirtæki sem stunda fiskveiðar sem eingöngu falla undir frumframleiðslu og eru með gilt veiðileyfi skv. lögum um stjórn fiskveiða þurfa ekki starfsleyfi, né þurfa að tilkynna Matvælastofnun um starfsemi sína áður en hún hefst. Matvælafyrirtæki sem framleiða kapla-, geita- eða sauðamjólk skulu hafa starfsleyfi. Matvælafyrirtæki sem annast frumframleiðslu spíra skulu hafa starfsleyfi

3. gr.

Á eftir IV. kafla laganna kemur nýr kafli, V. kafli, Slátrun og sláturafurðir, með fjórum nýjum greinum, 14. gr. - 18. gr., og breytist röð annarra kafla og greina samkvæmt því.

14. gr.

Sláturdýrum sem slátra á til að dreifa á markaði skal slátra í sláturhúsum með starfsleyfi. Í starfsleyfi skal tilgreind hámarksdagslátrun.

Eigendum búfjár er heimilt að slátra búfé sínu til eigin neyslu. Ráðherra er heimilt að setja reglur um töku og sendingu sýna til rannsókna úr þessum dýrum og afurðum samkvæmt tillögum Matvælastofnunar.

Þrátt fyrir ákvæði 1. mgr. er ráðherra heimilt að kveða nánar á um dreifingu sláturafurða á markað í reglugerð.

15. gr.

Heilbrigðisskoðun skal fara fram á öllum sláturdýrum áður en slátrað er í sláturhúsum.

16. gr.

Sláturdýr mega ekki vera haldin sjúkdómi né bera leifar lyfja eða annarra aðskotaefna sem geta verið hættuleg heilsu neytenda.

Ráðherra er heimilt að setja reglur um í hvaða tilvikum og hvernig skuli staðið að slátrun á slösuðum dýrum utan sláturhúsa í samræmi við reglur sem að Matvælastofnun setur. Óheimilt er að koma með sýnilega sjúk dýr í sláturhús til förgunar. Auk þess er óheimilt að flytja sjálfdauðar skepnur og afurðir af þeim í sláturhús, kjötgeymslur og kjötvinnslustöðvar.

Sláturdýr, sem komin eru í sláturhúsrétt, má eigi flytja þaðan til lífs heldur skal þeim slátrað, nema til komi leyfi Matvælastofnunar.

Í reglugerð skal nánar kveðið á um:

- a) rannsóknir og eftirlit með sláturdýrum til að tryggja heilnæmi og heilbrigði afurðanna,
- b) söfnun gagna og nauðsynlega sýnatöku úr sláturdýrum á lögbýlum til að kanna útbreiðslu sjúkdóma, smitefna og aðskotaefna, þar með talin vaxtaukandi efni,
- c) Hvernig háttá skal sýnatöku úr sláturafurðum varðandi örverumengun, lyfjaleifar, vaxtaukandi efni og önnur aðskotaefni,
- d) Geymslu, meðferð og ráðstöfun á sýktum sláturafurðum og sláturúrgangi,

17. gr.

Opinber dýralæknir annast heilbrigðisskoðun og sér um að fram fari merking á sláturafurðum. Heimilt er að fela öðrum heilbrigðisskoðun sem í því skyni hafa næga þekkingu og þjálfun enda starfi þeir undir eftirliti og ábyrgð opinbers dýralæknis.

18.gr.

Kjötmatsmenn skulu meta allar sláturafurðir sem dreift er á markað. Þær skulu flokkaðar og merktar eftir tegundum og gæðum skv. reglugerð. Kjötmatsmenn gæta þess, í samvinnu við opinbera dýralækna, að reglum um slátrun og sláturhús sé fylgt, einkum að því er varðar hreinlega og góða meðferð sláturafurða. Sláturleyfishafar greiða allan kostnað af starfi kjötmatsmanna.

Heimilt er að óska eftir yfirmati á sláturafurðum og skal rökstudd beiðni þar um send Matvælastofnun.

Um störf og skyldur kjötmatsmanna skal ákveðið með reglugerð sem ráðherra setur að höfðu samráði við hagsmunaaðila.

Matvælastofnun samræmir mat og flokkun á sláturafurðum. Matvælastofnun getur einnig, eftir því sem þörf er á, gert athugun á sláturafurðum sem ætlaðar eru til dreifingar innan lands eða á erlendan markað.

Til að standa straum af kostnaði við yfirmat samkvæmt lögum þessum skal innheimta sérstakt gjald. Gjald þetta, sem sláturleyfishafar greiða, skal vera 0,55 kr. á hvert kíló kjöts sem innvegið er í sláturhúsi. Ráðherra er heimilt að kveða nánar á um innheimtu gjaldsins með reglugerð.

Ráðherra setur reglugerð um gæðamat, flokkun og merkingu á sláturafurðum að fengnum tillögum Matvælastofnunar.

4. gr.

Fyrirsögn IX. kafla laganna, verður **Opinbert eftirlit**.

5. gr.

a. Í stað orðsins „matvælaeftirlits“ í 1. mgr. 22. gr., 8. mgr. 22. gr., 9. mgr. 22. gr., 3. mgr. 25. gr. og 28. gr. a laganna kemur: opinbers eftirlits.

b. Í stað orðsins „matvælaeftirlit“ í 1. mgr. 18. gr., 6. mgr. 22. gr., og 10. mgr. 22. gr. og 31. gr. a laganna kemur: opinbert eftirlit.

c. Í stað orðsins „matvælaeftirliti“ í 8. mgr. 22. gr. og 9. mgr. 22. gr. laganna kemur: opinberu eftirliti.

d. Í stað orðanna „opinberu matvælaeftirliti“ í 5. mgr. 23. gr. laganna kemur: opinberu eftirliti.

e. Í stað orðanna „efni og hluti sem geta komist í snertingu við matvæli“ í 1. málslíð 4. gr., 2. og 3. mgr. 14. gr. laganna kemur: matvælasnertiefni.

f. Í stað orðanna „efna og hluta sem ætlað er að koma í snertingu við matvæli“ í 1. mgr. 2. gr. laganna kemur: matvælasnertiefna.

g. Í stað orðanna „efna sem nota á eða vænst er til að verði notuð í eða í snertingu við matvæli“ í 24. málslíð 4. gr. laganna kemur: matvælasnertiefni sem nota á eða vænst er að notuð verði.

h. Í stað orðanna „efna og hluta sem ætlað er að vera í snertingu við matvæli“ í j. lið 6. gr., 1. og 2. málslíð 4. mgr. 14. gr., 1. mgr. 14. gr. og 2. málslíð 5. mgr. 14. gr. laganna kemur: matvælasnertiefna.

i. Í stað orðanna „efni og hluti sem ætlað er að vera í snertingu við matvæli“ í 2. mgr. 14. gr. og 1. og 3. málslíð 3. mgr. 14. gr. laganna kemur: matvælasnertiefni.

í. Í stað orðanna „efnum og hlutum sem ætlað er að vera í snertingu við matvæli“ í 1. málslíð 5. mgr. 14. gr., 1. mgr. 25. gr. og 2. mgr. 25. gr. laganna kemur: matvælasnertiefnum.

6. gr.

Á eftir 2. mgr. 17. gr. laganna kemur ný málsgrein sem orðast svo:

Í matvæli til dreifingar hér á landi og í EES-ríkjum má einungis nota þau aukefni sem lög og stjórnvaldsreglur leyfa og í því magni sem þar er heimilað. Í matvæli sem ætluð eru til útflutnings til ríkis utan Evrópska efnahagssvæðisins má einungis nota þau aukefni og í því magni sem leyft er í viðkomandi ríki.

7. gr.

Eftirfarandi breytingar verða á 22. gr. laganna:

2. mgr. 22. gr. laganna orðast svo:

Ef bæði Matvælastofnun og heilbrigðisnefnd hafa eftirlitsskyldur með sama matvælafyrirtæki, sbr. 1. mgr. þessarar greinar, skal ráðherra úrskurða um verkaskiptingu ofangreindra stjórnvalda um opinbert eftirlit og leyfisveitingar skv. 20. gr.

6. mgr. 22. gr. laganna orðast svo:

Matvælaeftirlit skal m.a. byggjast á áhættugreiningu og skal áhættumat unnið á hlutlausan og gagnsæjan hátt á grundvelli vísindalegra upplýsinga og gagna. Í þessum tilgangi skipar ráðherra ráðgefandi nefnd sem veitir vísindalega ráðgjöf um áhættumat að beiðni ráðherra eða Matvælastofnunar.

7. mgr. 22. gr. laganna orðast svo:

Tíðni opinbers eftirlits skal vera regluleg og í réttu hlutfalli við áhættu, að teknu tilliti til niðurstaðna úr eftirliti og samkvæmt eftirlitsáætlunum. Eftirlitsaðilar skulu áhættuflokka matvælafyrirtæki og flokka þau eftir frammistöðu samkvæmt niðurstöðum úr eftirliti. Ráðherra setur í reglugerð nánari ákvæði um slíka flokkun. Heimilt er að draga úr tíðni eftirlits hjá matvælafyrirtæki sem hefur vottun frá faggiltum aðila um að innra eftirlit fyrirtækisins uppfylli kröfur laga og reglna.

8. gr.

Á eftir 23. gr. laganna kemur ný grein sem verður 23. gr. a, svohljóðandi:

Opinberum eftirlitsaðilum er heimilt að úthluta tilteknum opinberum verkefnum til einstaklinga eða til aðila þegar um er að ræða verkefni sem tengjast annarri opinberri starfsemi. Ráðherra skal kveða nánar á um skilyrði samkvæmt ákvæði þessu í reglugerð.

9. gr.

1. mgr. 23. gr. laganna orðast svo:

Opinberum eftirlitsaðilum er heimilt að úthluta aðilum sem hlotið hafa faggildingunni samkvæmt lögum um faggildingunni og einstaklingum að annast tiltekin verkefni við framkvæmd opinbers eftirlits samkvæmt lögum þessum og skal gerður um það sérstakur samningur í hverju tilviki. Auk þess er opinberum eftirlitsaðilum heimilt að tilnefna rannsóknarstofur með faggildingunni til að framkvæma greiningar og prófanir. Aðilum sem falin hefur verið slík verkefni skulu bundnir þagnarskyldu um það sem þeir fá vitneskju um við framkvæmd eftirlitsins og leynt á að fara. Ráðherra setur reglugerð sem kveður á um úthlutun aðila og tilnefningu rannsóknarstofa.

10. gr.

24. gr. laganna orðast svo:

Opinbert eftirlit skal fara fram án þess að tilkynnt sé um það fyrir fram nema rök séu fyrir hendi um mikilvægi slíkrar tilkynningar áður en opinbert eftirlit er framkvæmt. Fari opinbert eftirlit fram að beiðni matvælafyrirtækis hefur opinber eftirlitsaðili heimild til þess að taka ákvörðun um hvort opinbert eftirlit verði framkvæmt að undangenginni tilkynningu eða ekki.

Matvælafyrirtækjum er skylt að láta opinberum eftirlitsaðilum og þeim sem sinna annarri opinberri starfsemi endurgjaldslaust í té nauðsynleg sýni til rannsókna og veita þeim allar þær upplýsingar sem nauðsynlegar teljast við framkvæmd eftirlitsins. Jafnframt er skylt að veita óhindraðan aðgang til opinbers eftirlits eða annarrar opinberrar starfsemi á þeim stöðum þar sem framleiðsla eða dreifing matvæla á sér stað að því marki sem nauðsynlegt er vegna framkvæmdar opinbers eftirlits eða annarrar opinberrar starfsemi. Þegar opinberir eftirlitsaðilar og aðilar sem sinna annarri opinberri starfsemi krefjast skal stjórnandi matvælafyrirtækis veita opinberum eftirlitsaðila eða aðila sem sinni annarri opinberri starfsemi aðgang að:

- a) búnaði, tækjum sem nýtt eru til flutninga, athafnasvæðum sem og öðrum stöðum undir stjórn matvælafyrirtækis og umhverfi þeirra,
- b) tölvuvæddum upplýsingastjórnunarkerfum matvælafyrirtækis,
- c) dýrum og vörum undir stjórn matvælafyrirtækis,
- d) skjölum og öðrum upplýsingum sem máli skipta,
- e) upplýsingum um heiti matvælafyrirtækis og félagsform og
- f) upplýsingum um starfsemi matvælafyrirtækis, þ.m.t. starfsemi sem fer fram með fjarskiptamiðlum, og staði sem eru undir stjórn matvælafyrirtækis.

Eftirlitsaðilar eru bundnir þagnarskyldu um atriði er varða framleiðslu- og verslunarleynd er þeir kunna að komast að við leyfisveitingar, sbr. VIII. kafla, og framkvæmd eftirlits.

Heilbrigðisnefnd, aðilar sem hafa faggildinguna og fara með tiltekin eftirlitsverkefni og matvælafyrirtæki skulu tilkynna Matvælastofnun ef gögn sem þessir aðilar hafa undir höndum eða aðrar ástæður benda til hættu á heilsutjóni vegna neyslu matvæla. Sama tilkynningarskylda á við um þá sem starfa við rannsóknir og greiningu ef þeir greina í sýnum úr matvælum eða umhverfi matvælafyrirtækja örverur sem geta valdið sjúkdómum í mönnum sem eru tilkynningarskyldir samkvæmt ákvæðum sóttvarnalaga, nr. 19/1997, eða reglna settra með stoð í þeim lögum

11. gr.

Eftirfarandi breytingar verða á 25. gr. laganna:

1. mgr. 25. gr. laganna orðast svo:

Fyrir eftirlit samkvæmt lögum þessum skulu matvælafyrirtæki eða þeir sem framleiða, flytja inn eða dreifa efnun og hlutum sem ætlað er að vera í snertingu við matvæli greiða eftirlitsgjald sem ekki er hærra en raunkostnaður við eftirlitið til að standa straum af eftirtöldum kostnaðarþáttum við eftirlitið:

- a. launum starfsfólks og launatengdum kostnaði, þ.m.t. aðstoðar- og skrifstofufólks sem tekur þátt í framkvæmd opinbers eftirlits,
- b. kostnaði við aðstöðu og búnað, þ.m.t. viðhalds- og tryggingakostnaði og öðrum tengdum kostnaði,
- c. kostnaði við rekstrarvörur og áhöld,

d. kostnaði við þjónustu sem aðilar, sem hafa fengið úthlutað tilteknum opinberum eftirlitsverkefnum, gjaldfæra á opinbera eftirlitsaðila vegna opinbers eftirlits,

e. kostnaði við þjálfun starfsfólks, þ.m.t. aðstoðar- og skrifstofufólks, að undanskilinni þjálfun sem er nauðsynleg til að hljóta réttindi og hæfni sem þarf til að vera ráðinn til starfa hjá opinberum eftirlitsaðilum,

f. kostnaði við ferðalög starfsfólks, sem um getur í a-lið, sem og tengdum framfærslukostnaði,

g. kostnaði sem opinberar rannsóknarstofur innheimta vegna sýnatöku, greininga, prófunar og sjúkdómsgreininga sem framkvæmdar eru á opinberum rannsóknarstofum.

Ráðherra er heimilt með reglugerð að setja reglur um kostnað og útreikning raunkostnaðar vegna opinbers eftirlits.

Á eftir 8. mgr. 25. gr. laganna bætist ný málsgrein, svohljóðandi:

Miða skal við að gjaldskrá fyrir heilbrigðisskoðun í sláturhúsi verði gefin út einu sinni á ári og taki mið af rekstraruppgjöri eftirlits fyrir heilt rekstrarár.

12. gr.

2. mgr. 27. gr. b laganna orðast svo:

Tilkynna skal Matvælastofnun fyrir fram um slíkan innflutning með þeim hætti sem áskilið er í reglugerðum sem settar eru með stoð í lögum þessum.

13. gr.

Á eftir 1. mgr. 30. gr. b kemur ný málsgrein, svohljóðandi:

Opinberum eftirlitsaðila er einnig heimilt að taka sýni úr vöru sem boðin er til sölu á fjarskiptamiðlum án þess að tilkynnt sé um sýnatökuna fyrir en opinber eftirlitsaðili er kominn með sýnin í sína vörslu.

14. gr.

Á eftir 3. mgr. 31. gr. kemur ný málsgrein, svohljóðandi:

Við ákvörðun refsinga við brotum gegn lögum þessum, sem framin eru með svíksamlegum eða villandi viðskiptaháttum er heimilt að ákvarða sekt út frá

- a. efnahagslegum ávinningi matvælafyrirtækis eða
- b. sem hlutfall af veltu matvælafyrirtækis.

15. gr.

3. mgr. 31. gr. a orðast svo:

Þá er ráðherra heimilt að innleiða reglugerð Evrópuþingsins og ráðsins 852/2004, frá 29. apríl 2004, um hollustuhætti sem varða matvæli, reglugerð Evrópuþingsins og ráðsins (EB) nr. 853/2004, frá 29. apríl 2004, um sérstakar reglur um hollustuhætti sem varða matvæli úr dýraríkinu, reglugerð Evrópuþingsins og ráðsins (EB) nr. 625/2017 frá 15. mars 2017 um opinbert eftirlit og aðra opinbera starfsemi sem miðar að því að tryggja að lögum um matvæli, fóður og reglum um heilbrigði og velferð dýra, plöntuheilbrigði og plöntuverndarvörur sé beitt, sbr. ákvörðun sameiginlegu EES-nefndarinnar frá xx. nr. xx. Reglugerðir EB sem teknar verða upp í samninginn um Evrópska efnahagssvæðið og fela í sér breytingar eða viðbætur við framangreindar reglugerðir Evrópuþingsins og ráðsins (EB) er einnig heimilt að innleiða með reglugerð. Sama gildir um reglugerðir sem settar eru með tilvísun í þessar reglugerðir EB.

16. gr.

4. mgr. 31. gr. a orðast svo:

Ráðherra er jafnframt heimilt að innleiða með reglugerð tilskipun Evrópuþingsins og ráðsins (EB) nr. 2004/41/EB, frá 21. apríl 2004, um niðurfellingu tiltekinna tilskipana sem varða hollustuhætti í tengslum við matvælaíðnað og heilbrigðisskilyrði við framleiðslu og markaðssetningu tiltekinna afurða úr dýraríkinu sem eru ætlaðar til manneldis og um breytingu á tilskipunum ráðsins 92/118/EBE og ákvörðun ráðsins 95/408/EB, sbr. ákvörðun sameiginlegu EES-nefndarinnar frá 27. október 2007 nr. 137/2007.

17. gr.

Á undan XI. kafla laganna kemur nýr kafli, XI. kafli, **Önnur ákvæði**, með tveimur nýjum greinum, 28. gr. og 29. gr., ásamt fyrirsögn, svohljóðandi, og breytast númer annarra kafla og greina samkvæmt því:

Önnur ákvæði

28. gr.

Til að tryggja að opinberir eftirlitsaðilar fari að tilskildum ákvæðum laga þessara og stjórnvaldsreglum settum samkvæmt þeim skulu þeir framkvæma innri úttektir eða láta framkvæma úttektir á sjálfum sér og skulu gera viðeigandi ráðstafanir í ljósi niðurstaðna úr úttektunum.

Eftirlitsstofnun EFTA (ESA) er heimilt að framkvæma úttektir með opinberu eftirliti og annarri opinberri starfsemi á Íslandi.

29. gr.

Matvælastofnun er heimilt að skila niðurstöðum opinbers eftirlits og ársskýrslum inn í upplýsingakerfi Evrópusambandsins (IMSOC).

18. gr.

Ákvæði til bráðabirgða í lögnum fellur brott.

II. KAFLI

Breyting á lögum um eftirlit með fódri, áburði og sáðvöru, nr. 22/1994, með síðari breytingum.

19. gr.

Fyrirsögn I. kafla laganna verður: **Tilgangur, gildissvið, yfirstjórn o.fl.**

20. gr.

Eftirfarandi breytingar verða á 2. gr. laganna:

10. töluliður 2. gr. a orðast svo:

Rekstraraðili er einstaklingur eða lögaðili sem er ábyrgur fyrir því að farið sé að kröfum samkvæmt lögum og stjórnvaldsfyrirmælum um fóður, áburð eða sáðvöru í fyrirtækjum undir hans stjórn. Stjórnandi fóður-, áburðar- eða sáðvöruyrirtækis telst rekstraraðili þess.

Við 2. gr. a laganna bætast þrjú nýir töluliðir, 11., 12. og 13. tölul., sem verða svohljóðandi:

11. *Opinbert eftirlit* er eftirlit á vegum stjórnvalda í þeim tilgangi að tryggja að framfylgt sé ákvæðum laga og reglna um fóður, áburð og sáðvöru og stuðla að fræðslu og upplýsingamiðlun.

12. *Opinber eftirlitsaðili* er Matvælastofnun.

13. Önnur opinber starfsemi er starfsemi önnur en opinbert eftirlit, sem opinberir eftirlitsaðilar, einstaklingar eða aðilar, sem hefur verið úthlutað tilteknum öðrum opinberum verkefnum, inna af hendi, s.s. veiting leyfa eða samþykkis og útgáfa opinberra vottorða eða opinberra staðfestinga.

21. gr.

Í stað orðsins „eftirlitið“ í 3. mgr. 3. gr. kemur: opinbert eftirlit.

Í stað orðsins „eftirliti“ í 4. mgr. 3. gr. kemur: opinberu eftirliti.

Í stað orðsins „eftirlits“ í 1. og 3. mgr. 6. gr. a kemur: opinbers eftirlits.

Í stað orðanna „almenns eftirlits með fódri, áburði og sáðvöru“ í 3. mgr. 6. gr. a kemur: opinbers eftirlits.

Í stað orðsins „eftirlit Matvælastofnunar“ í 1. mgr. 7. gr. kemur: opinbert eftirlit.

Í stað orðsins „fóðureftirlits“ í 3. mgr. 4. gr. og 1. mgr. 7. gr. j laganna kemur: opinbers eftirlits með fódri.

Í stað orðsins „fóðureftirlit“ í 7. gr. c laganna kemur: Opinbert eftirlit með fódri.

Í stað orðsins „áburðareftirlit“ í 1. mgr. 7. gr. o kemur: Opinbert eftirlit með áburði.

Í stað orðsins „eftirlits“ í 2. mgr. 7. gr. o kemur: opinbers eftirlits með áburði.

Í stað orðsins „fóðureftirliti“ í 5. mgr. 7. gr. j kemur: opinberu eftirliti með fódri.

Í stað orðsins „Matvælastofnun“ í 1. mgr. 7. gr. j kemur: Opinberum eftirlitsaðila.

22. gr.

Fyrirsögn II. kafla laganna, verður: **Skráningarskylda og starfsleyfi, opinbert eftirlit, reglugerðarheimild o.fl.**

23. gr.

Á eftir 6. gr. a laganna kemur ný grein sem verður 6. gr. b, svohljóðandi:

Opinbert eftirlit skal fara fram án þess að tilkynnt sé um það fyrir fram nema rök séu fyrir hendi um mikilvægi slíkrar tilkynningar áður en opinbert eftirlit er framkvæmt. Fari opinbert eftirlit fram að beiðni fódur-, áburðar- eða sáðvöruvirketækis hefur opinber eftirlitsaðili heimild til þess að taka ákvörðun um hvort opinbert eftirlit verði framkvæmt að undangenginni tilkynningu eða ekki.

Til að tryggja að opinberir eftirlitsaðilar fari að ákvæðum laga þessara og stjórnvaldsreglum settum samkvæmt þeim skulu þeir framkvæma innri úttektir eða láta framkvæma úttektir á sjálfum sér og skulu gera viðeigandi ráðstafanir í ljósi niðurstaðna úr úttektunum.

Eftirlitsstofnun EFTA (ESA) er heimilt að framkvæma úttektir með opinberu eftirliti og annari opinberri starfsemi á Íslandi.

Matvælastofnun er heimilt að skila niðurstöðum opinbers eftirlits og ársskýrslum inn í upplýsingakerfi Evrópusambandsins (IMSOC).

24. gr.

Fyrirsögn V. kafla laganna, verður: **Gjaldtaka.**

25. gr.

5. mgr. 7. gr. orðast svo:

Ráðherra er heimilt að innleiða reglugerð Evrópuþingsins og ráðsins (EB) nr. 625/2017 frá 15. mars 2017, um opinbert eftirlit og aðra opinbera starfsemi sem miðar að því að tryggja að

lögum um matvæli, fóður og reglum um heilbrigði og velferð dýra, plöntuheilbrigði og plöntuverndarvörur sé beitt, sbr. ákvörðun sameiginlegu EES-nefndarinnar frá xx. nr. xx.

26. gr.

1. mgr. 7. gr. j orðast svo:

Opinberum eftirlitsaðila er heimilt að úthluta aðilum sem hlotið hafa faggildingu samkvæmt lögum um faggildingu og einstaklingum að annast tiltekin verkefni við framkvæmd opinbers eftirlits samkvæmt lögum þessum og skal gerður um það sérstakur samningur í hverju tilviki. Auk þess er opinberum eftirlitsaðilum heimilt að tilnefna rannsóknarstofur með faggildingu til að framkvæma greiningar og prófanir. Þeir skulu bundnir þagnarskyldu um það sem þeir fá vitneskju um við framkvæmd eftirlitsins og leynt á að fara. Ráðherra setur reglugerð sem kveður á um úthlutun aðila og tilnefningu rannsóknarstofa.

27. gr.

Á eftir 7. gr. j laganna kemur ný grein sem verður 7. gr. k, svohljóðandi:

Opinberum eftirlitsaðila er heimilt að úthluta tilteknum opinberum verkefnum til einstaklinga eða til aðila þegar um er að ræða verkefni sem tengjast annarri opinberri starfsemi. Ráðherra skal kveða nánar um skilyrði samkvæmt ákvæði þessu í reglugerð.

28. gr.

1. mgr. 8. gr. laganna orðast svo:

Fyrir eftirlit samkvæmt lögum þessum skulu fóður-, áburðar- og sáðvöruvyrirtæki greiða eftirlitsgjald sem ekki er hærra en raunkostnaður við eftirlitið til að standa straum af eftirtöldum kostnaðarþáttum við eftirlitið:

- a. launum starfsfólks og launatengdum kostnaði, þ.m.t. aðstoðar- og skrifstofufólks sem tekur þátt í framkvæmd opinbers eftirlits,
- b. kostnaði við aðstöðu og búnað, þ.m.t. viðhalds- og tryggingakostnaði og öðrum tengdum kostnaði,
- c. kostnaði við rekstrarvörur og áhöld,
- d. kostnaði við þjónustu sem aðilar, sem hafa fengið úthlutað tilteknum opinberum eftirlitsverkefnum, gjaldfæra á opinbera eftirlitsaðila vegna opinbers eftirlits,
- e. kostnaði við þjálfun starfsfólks, þ.m.t. aðstoðar- og skrifstofufólks, að undanskilinni þjálfun sem er nauðsynleg til að hljóta réttindi og hæfni sem þarf til að vera ráðinn til starfa hjá opinberum eftirlitsaðilum,
- f. kostnaði við ferðalög starfsfólks, sem um getur í a-lið, sem og tengdum framfærslukostnaði,
- g. kostnaði sem opinberar rannsóknarstofur innheimta vegna sýnatöku, greininga, prófunar og sjúkdómsgreininga sem framkvæmdar eru á opinberum rannsóknarstofum.

Ráðherra er heimilt með reglugerð að setja reglur um kostnað og útreikning raunkostnaðar vegna opinbers eftirlits.

Heilbrigðisnefnd, aðilar sem hafa faggildingu og fara með tiltekin eftirlitsverkefni og matvælafyrirtæki skulu tilkynna Matvælastofnun ef gögn sem þessir aðilar hafa undir höndum eða aðrar ástæður benda til hættu á heilsutjóni vegna neyslu matvæla. Sama tilkynningarskylda á við um þá sem starfa við rannsóknir og greiningu ef þeir greina í sýnum úr fóðri eða umhverfissýnum, sem tekin eru í eða við fóður- eða matvælafyrirtæki, örverur sem geta valdið sjúkdómum í mönnum sem eru tilkynningarskyldir samkvæmt ákvæðum sóttvarnalaga, nr. 19/1997, eða reglna settra með stoð í þeim lögum

29. gr.

1. mgr. 9. gr. b laganna orðast svo:

Opinberum eftirlitsaðila skal heimill aðgangur til skoðunar og eftirlits, þar á meðal töku sýna og myndatöku, að öllum þeim stöðum sem lög þessi, reglugerðir og samþykktir ná yfir og er heimilt að leita aðstoðar lögreglu ef með þarf. Skylt er að veita óhindraðan aðgang til eftirlits eða annarrar opinberrar starfsemi á þeim stöðum þar sem framleiðsla, dreifing, geymsla og sala á fóðri sem ætlað er búfé sem haldið er til matvælaframleiðslu og sölufóðri annarra dýra, svo og alla sáðvöru, tilbúinn áburð og önnur jarðvegsbætandi efni á sér stað að því marki sem nauðsynlegt er vegna framkvæmdar opinbers eftirlits eða annarrar opinberrar starfsemi. Þegar opinberir eftirlitsaðilar og aðilar sem sinna annarri opinberri starfsemi krefjast þess skal stjórnandi fóður-, áburðar- og sáðvöruyfyrirtækis veita opinberum eftirlitsaðila eða aðila sem sinni annarri opinberri starfsemi aðgang að:

- a) búnaði, tækjum sem nýtt eru til flutninga, athafnasvæðum sem og öðrum stöðum undir stjórn fóður-, áburðar- og sáðvöruyfyrirtækis og umhverfi þeirra,
- b) tölvuvæddum upplýsingastjórnunarkerfum fóður-, áburðar-, og sáðvöruyfyrirtækis,
- c) vörum undir stjórn fóður-, áburðar og sáðvöruyfyrirtækis,
- d) skjölum og öðrum upplýsingum sem máli skipta,
- e) upplýsingum um heiti fóður-, áburðar- og sáðvöruyfyrirtækis og félagsform og
- f) upplýsingum um starfsemi fóður-, áburðar- og sáðvöruyfyrirtækis, þ.m.t. starfsemi sem fer fram með fjarskiptamiðlum, og staði sem eru undir stjórn fóður-, áburðar-, og sáðvöruyfyrirtækis.

30. gr.

Við 2. mgr. 9. gr. b bætist nýr málslíður, svohljóðandi:

Opinberum eftirlitsaðila er einnig heimilt að taka sýni úr vöru sem boðin er til sölu á fjarskiptamiðlum án þess að tilkynnt sé um sýnatökuna fyrir en opinber eftirlitsaðili er kominn með sýnin í sína vörslu.

31. gr.

Á eftir 8. mgr. 9. gr. g kemur ný málsgrein, svohljóðandi:

Tryggja þarf að fjárhagsleg viðurlög við brotum gegn lögum þessum, sem framin eru með sviksamlegum eða villandi viðskiptaháttum, endurspegli

- a. efnahagslegan ávinning fóður-, áburðar- eða sáðvöruyfyrirtækis eða
- b. hlutfall af veltu fóður-, áburðar- eða sáðvöruyfyrirtækis.

III. KAFLI

Brottfall og gildistaka

32. gr.

Lögin öðlast gildi 14. desember 2019.

Lög nr. 55/1998, um sjávarafurðir falla úr gildi.

Lög nr. 96/1997, um slátrun og sláturafurðir falla úr gildi. Reglugerðir settar samkvæmt ákvæðum laga nr. 55/1998, um sjávarafurðir og lögum nr. 96/1997, um slátrun og sláturafurðir, halda gildi sínu að svo miklu leyti sem þær brjóta ekki í bága við ákvæði þessara laga.

Greinargerð.

1. Inngangur.

Með frumvarpi þessu eru lagðar til breytingar á lögum í því skyni að einfalda regluverk sem gildir um matvælakeðjuna, í þágu atvinnulífs og almennings. Auk þess er breytingunum ætlað að stuðla að samræmdara og skilvirkara eftirlitskerfi fyrir matvælakeðjuna í heild sinni sem leiðir af sér enn frekara matvælaöryggi og bættari neytendavernd.

Með frumvarpinu er lagt til að gerðar verði breytingar á lögum með það að markmiði að einfalda hið íslenska regluverk og fyrirbyggja misræmi á milli lagabálka sem lúta að matvælakeðjunni. Með vísan til þess er í frumvarpinu m.a. lagt til að felld verði brott lög um slátrun og sláturafurðir, nr. 96/1997, sem og lög um sjávarafurðir, nr. 55/1998, en lög um matvæli gilda um framangreinda málaflokka. Samkvæmt ákvæðum beggja lagabálka gilda lög um matvæli og reglugerðir sem settar eru með heimild í þeim lögum um bæði slátrun og sláturafurðir sem og sjávarafurðir. Þá má finna efnislega samhljóða ákvæði í framangreindum tveimur lagabálkum og í lögum um matvæli, nr. 93/1995. Í því skyni að einfalda regluverk sem gildir um matvælakeðjuna er lagt til að lögin verði felld brott en tryggt er að sérákvæði sem við eiga um sjávarafurðir sem og slátrun og sláturafurðir verði, með lítillsháttar breytingum til einföldunar, felld inn í lög um matvæli, nr. 93/1995, með frumvarpi þessu.

Í frumvarpi þessu eru lagðar til breytingar á lögum um matvæli, nr. 93/1995, með síðari breytingum og á lögum um eftirlit með fódri, áburði og sáðvöru, nr. 22/1994, með síðari breytingum, vegna innleiðingar á reglugerð Evrópuþingsins og ráðsins (EB) 625/2017, frá 15. mars 2017, um opinbert eftirlit og aðra opinbera starfsemi sem miðar að því að tryggja að lögum um matvæli og fódur og reglum um heilbrigði og velferð dýra, plöntuheilbrigði og plöntuverndarvörur sé beitt og um breytingu á reglugerðum Evrópuþingsins og ráðsins (EB) nr. 999/2001, (EB) nr. 396/2005, (EB) nr. 1069/2009, (EB) nr. 1107/2009, (ESB) nr. 1151/2012, (ESB) nr. 652/2014, (ESB) 2016/429 og (ESB) 2016/2031, reglugerðum ráðsins (EB) nr. 1/2005 og (EB) nr. 1099/2009 og tilskipunum ráðsins 98/58/EB, 1999/74/EB, 2007/43/EB, 2008/119/EB og 2008/120/EB og um niðurfellingu á reglugerðum Evrópuþingsins og ráðsins (EB) nr. 854/2004 og (EB) nr. 882/2004, tilskipunum ráðsins 89/608/EBE, 89/662/EBE, 90/425/EBE, 91/496/EBE, 96/23/EB, 96/93/EB og 97/78/EB og ákvörðun ráðsins 92/438/EBE. Um er að ræða reglugerðir og tilskipanir sem hafa verið felldar undir samninginn um Evrópska efnahagssvæðið (EES-samninginn) og innleiddar í íslenskan rétt með lögum. Framangreind reglugerð er sett í því skyni að ein reglugerð hafi að geyma allar reglur um eftirlitskerfi fyrir alla matvælakeðjuna í stað þess að reglurnar sé að finna í fjölmörgum reglugerðum eins og áður hefur verið. Slíkt stuðlar að samræmdara, heildsteyptara, skilvirkara og einfaldara eftirlitskerfi fyrir matvælakeðjuna í heild sinni.

Vakin er athygli á því að hluti þeirra ákvæða sem má finna í frumvarpinu eru ekki ný lagaákvæði í íslenskri löggjöf heldur eru óbreytt eða lítillga breytt og eru annað hvort flutt á milli lagabálka eða færð til í sama lagabálki. Í því sambandi má nefna ákvæði sem falla undir 3. gr., 2. og 3. mgr. 7. gr. og 12. gr. frumvarpsins. Þá er vakin athygli á að hluti ákvæða frumvarpsins eru til komin vegna innleiðingar reglugerðar EB nr. 625/2017, s.s. 8.-11. gr., 13. - 16. gr., 3. mgr. 17. gr., 2. og 5. mgr. 23. gr., 25. – 31. gr.

Frumvarpið var samið í atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneytinu að höfðu samráði við Matvælastofnun, heilbrigðisnefndir sveitarfélaga og umhverfis- og auðlindaráðuneytið. Nánar er fjallað um samráð í 5. kafla.

2. Tilfni og nauðsyn lagasetningar.

Tilfni frumvarpsins er m.a. innleiðing á reglugerð Evrópuþingsins og ráðsins (ESB) 625/2017, frá 15. mars 2017, um opinbert eftirlit og aðra opinbera starfsemi sem miðar að því að tryggja að lögum um matvæli og fódur og reglum um heilbrigði og velferð dýra, plöntuheilbrigði og plöntuverndarvörur sé beitt og um breytingu og niðurfellingu á fjölmörgum reglugerðum Evrópuþingsins og ráðsins sem og tilskipunum og ákvörðunum ráðsins (hér eftir: reglugerð EB nr. 625/2017). Í aðfararorðum reglugerðarinnar kemur fram að í því skyni að hagræða og einfalda reglur sem lúta að opinberu eftirliti matvælakeðjunnar væri komið á fót samþættum lagamma Evrópusambandsins um skipulag opinbers eftirlits og annarrar opinberrar starfsemi innan matvælakeðjunnar.

Í sáttmála Framsóknarflokks, Sjálfstæðisflokks og Vinstrihreyfingarinnar – græns framboðs um ríkisstjórnarsamstarf og eflingu Alþingis kemur fram að átak verði gert í einföldun regluverks í þágu atvinnulífs og almennings. Með vísan til þess er með frumvarpi þessu lagt til að felld verði brott lög um sjávarafurðir og lög um slátrun og sláturafurðir. Tryggt er að sérákvæði sem eiga við um sjávarafurðir sem og slátrun og sláturafurðir, verði með lítilsháttar breytingum til einföldunar, felld inn í lög um matvæli, nr. 93/1995, með frumvarpi þessu. Með því verður regluverk sem gildir um matvælakeðjuna einfaldað sem leiðir til þess að kerfið verður einfaldara, aðgengilegra og samfelldara fyrir bæði atvinnulíf og almenning. Auk þess er slíkt til þess fallið að stuðla að enn frekara matvælaöryggi og bættri neytendavernd. Þá er með frumvarpi þessu lög til einföldun fyrir matvælafyrirtæki sem stunda fiskveiðar sem falla undir frumframleiðslu þannig að veiðileyfi verður ígildi skráningar hjá Matvælastofnun. Í því felst að íþyngjandi krafa um útgáfu starfsleyfis framangreindra matvælafyrirtækja fellur niður.

3. Meginefni frumvarpsins.

Meginefni frumvarpsins er eftirfarandi:

- Lagt er til að ákvæðum íslenskra laga verði breytt til samræmis við reglugerð EB nr. 625/2017.
- Lagt er til að ákvæði úr lögum um sjávarafurðir, þess efnis að í matvæli sem ætluð eru til útflutnings til ríkja utan Evrópska efnahagssvæðisins megi nota þau aukefni sem leyft er í viðkomandi ríkjum, nái til allra matvæla. Ákvæðið er sett í því skyni að tryggja samkeppnishæfni útflytjenda sem sinna hlutaðeigandi mörkuðum.
- Í samræmi við ákvæði í reglugerð EB nr. 625/2017 verði sett inn ákvæði í lög um matvæli og lög um eftirlit með fódri, áburði og sáðvöru þess efnis að opinbert eftirlit skuli almennt fara fram án þess að tilkynnt sé um eftirlitið fyrir fram. Í undantekningartilvikum sé slík tilkynning þó heimil þegar rök séu fyrir hendi. Ákvæðið er sett í því skyni að viðhalda virkni opinbers eftirlit og gera það markvissara.
- Í samræmi við ákvæði í reglugerð EB nr. 625/2017 verði sett inn ákvæði í lög um matvæli og lög um eftirlit með fódri, áburði og sáðvöru sem heimili opinberum eftirlitsaðilum að úthluta tilteknum opinberum verkefnum, til einstaklinga eða til aðila þegar um er að ræða verkefni sem tengjast annarri opinberri starfsemi. Kveðið er á um í ákvæðinu að ráðherra skuli nánar kveða á um skilyrði samkvæmt ákvæðinu í reglugerð.
- Í samræmi við ákvæði í reglugerð EB nr. 625/2017 er hnykkt á þeirri skyldu matvælafyrirtækja að veita opinberum eftirlitsaðilum óhindraðan aðgang til eftirlits samkvæmt lögum um matvæli og lögum um eftirlit með fódri, áburði og sáðvöru.
- Í samræmi við ákvæði í reglugerð EB nr. 625/2017 er í lögum um matvæli og lögum um eftirlit með fódri, áburði og sáðvöru nánar kveðið á um þá kostnaðarþætti sem

kunna að felast í raunkostnaði eftirlits. Auk þess verði ráðherra veitt heimild til þess að setja reglur um kostnað og útreikning raunkostnaðar vegna opinbers eftirlits með reglugerð.

- Í samræmi við ákvæði í reglugerð EB nr. 625/2017 er sett ákvæði í lög um matvæli og lög um eftirlit með fódri, áburði og sáðvöru sem heimilar opinberum eftirlitsaðila að taka sýni úr vöru sem boðin er til sölu á fjarskiptamiðlum án þess að tilkynnt sé um sýnatökuna fyrr en opinber eftirlitsaðili er kominn með sýnin í sína vörslu. Slík heimild er sett í því skyni að framkvæma opinbert eftirlit með viðskiptum sem fara fram í gegnum Internetið eða með annars konar fjarsölu og gerir opinberum eftirlitsaðilum kleift að fá sýni með þöntunum undir nafnleynd.
- Í samræmi við ákvæði í reglugerð EB nr. 625/2017 er kveðið á um í lögum um matvæli og lögum um eftirlit með fódri, áburði og sáðvöru að tryggja þurfi að fjárhagsleg viðurlög við brotum gegn lögnum sem framin eru með sviksamlegum eða villandi viðskiptaháttum endurspegli annað hvort efnahagslegan ávinning matvælafyrirtækis eða fódur-, áburðar-, eða sáðvöruyrirtækis eða hlutfall af veltu þeirra.
- Í samræmi við ákvæði í reglugerð EB nr. 625/2017 er í lögum um matvæli og lögum um eftirlit með fódri, áburði og sáðvöru er Matvælastofnun veitt heimild til að skila niðurstöðum opinbers eftirlits og ársskýrslum inn í upplýsingakerfi Evrópusambandsins (IMSOC).
- Lög um slátrun og sláturafurðir og lög um sjávarafurðir verða felld brott í heild sinni. Samkvæmt ákvæðum beggja lagabálka gilda lög um matvæli og reglugerðir sem settar eru með heimild í þeim lögum um bæði slátrun og sláturafurðir sem og sjávarafurðir. Talið er að slík geti leitt til réttaróvissu ef til þess kæmi að misræmi myndist á milli annars vegar laga um matvæli og hins vegar laga um slátrun og sláturafurðir sem og laga um sjávarafurðir. Þá má finna stóran hluta ákvæða framangreindra tveggja lagabálka í lögum um matvæli. Í því skyni að einfalda regluverk sem gildir um matvæli og matvælaframleiðslu er lagt til að lögin verði felld brott en í þeim tilvikum sem ekki er að finna sambærileg ákvæði í lögum um matvæli hafa ákvæðin verið felld inn í lög um matvæli með frumvarpi þessu.
- Í samræmi við áherslur ríkisstjórnar um einföldun regluverks er lagt til í lögum um matvæli verði einnig kveðið á um að matvælafyrirtæki sem stunda fiskveiðar sem eingöngu falla undir frumframleiðslu, og eru með gilt veiðileyfi skv. lögum um stjórn fiskveiða, nr. 116/2006, þurfi ekki starfsleyfi og þurfi ekki að tilkynna sig sérstaklega til Matvælastofnunar. Um er að ræða fiskiskip sem ekki eru vinnsluskip eða frystiskip heldur stunda fiskveiðar sem eingöngu falla undir frumframleiðslu skv. skilgreiningu laganna. Breytingin felur í sér einföldun fyrir matvælafyrirtæki sem stunda fiskveiðar sem falla undir frumframleiðslu þannig að veiðileyfi verður ígildi skráningar hjá Matvælastofnun og íþyngjandi krafa um útgáfu starfsleyfis fellur niður.

4. Samræmi við stjórnarskrá og alþjóðlegar skuldbindingar.

Frumvarpið hefur hvorki gefið sérstakt tilefni til að meta samræmi við stjórnarskrá lýðveldisins Íslands, nr. 33/1944, né aðrar alþjóðlegar skuldbindingar en á grundvelli EES-samningsins.

5. Samráð.

Frumvarpið var samið í atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneytinu. Við undirbúning frumvarpsins var samráð haft við Matvælastofnun, heilbrigðisnefndir sveitarfélaga og

umhverfis- og auðlindaráðuneytið. Frumvarpið með greinargerð var birt á samráðsgátt Stjórnarráðsins 26. ágúst 2019 og var veittur frestur til að koma umsögnum á framfæri til 9. september 2019. Alls bárust xx umsagnir.

6. Mat á áhrifum.

Frumvarpið felur í sér efnisbreytingar á gildandi rétti. Verði frumvarp þetta óbreytt að lögum hefur það óveruleg áhrif á afkomu ríkissjóðs. Gera má ráð fyrir að eftirfarandi þættir hafi einna mest áhrif á stöðu ríkissjóðs:

1. Gera má ráð fyrir að tekjur ríkissjóðs geti aukist óverulega vegna breytinga á umfangi raunkostnaðar sem falist getur í framkvæmd opinbers eftirlits og annarri opinberi starfsemi. Þó er vakin athygli á að í yfirlýsingu um stuðning stjórnvalda við lífsskjerasamninga kemur fram að gjaldskrár ríkisins muni ekki hækka á árinu 2019 umfram það sem þegar er komið til framkvæmda og á árinu 2020 munu gjöld hækka um 2,5% að hámarki eða minna.
2. Gera má ráð fyrir að frumvarpið hafi áhrif á gjöld ríkissjóðs. Með reglugerð EB nr. 625/2017 er kveðið á um að settur verði á laggirnar nýr gagnagrunnur Evrópusambandsins (*Information management system for official control* eða *IMSOC*) sem mun m.a. halda utan um niðurstöður opinbers eftirlits og greininga á sýnum, innflutningsvottorð, landamærastöðvar og tilkynningakerfi. Slíkt er talið stuðla að betri yfirsýn yfir hollustu matvæla og þar með matvælaöryggi sem og að tryggja upplýsingaskipti á milli ríkja innan EES. Til þess að gera Íslandi kleift að skila upplýsingum í framangreindan gagnagrunn er nauðsynlegt að komið verði á fót gagnaskilagranni en tilgangur hans er að efla greiningarvinnu, forgangsröðun og skipulag með opinberu eftirliti sem og að miðla slíkum gögnum og upplýsingum frá opinberum eftirlitsaðilum, rannsóknarstofum o.fl. til Evrópusambandsins. Gert er ráð fyrir kostnaði vegna vinnu í tengslum við slíkan gagnaskilagrunn sem rúmast innan núgildandi útgjaldaramma.
3. Erfitt er að áætla hvort umfang fjárhagslegra viðurlaga, vegna brota á lögum um matvæli og laga um eftirlit með fóðri, áburði og sáðvöru sem framin eru með sviksamlegum eða villandi viðskiptaháttum, muni aukast þar sem þau skulu miðast við efnahagslegan ávinning fyrirtækis eða hlutfall af veltu. Slík viðurlög eiga fyrst og fremst að hafa forvarngildi.

6.1. Innleiðing reglugerðar EB nr. 625/2017

Með reglugerð EB nr. 625/2017 er opinbert eftirlit með allri matvælakeðjunni samræmt og einfaldað. Reglugerðin leysir af hólmi núgildandi reglugerðir um opinbert eftirlit með mismunandi málaflokkun er með henni sett ein heildstæð löggjöf sem hefur að geyma reglur um opinbert eftirlit með allri matvælakeðjunni í stað margra reglugerða. Reglugerðin einfaldar þannig regluverkið og tryggir samræmingu eftirlits til hagsbóta fyrir eftirlitsaðila, matvælafyrirtæki og neytendur.

Með innleiðingu reglugerðar EB nr. 625/2017 er ekki um að ræða miklar efnislegar breytingar á íslenski löggjöf en með reglugerðinni er lögð áhersla á að samræma opinbert eftirlit og tryggja gagnsæi. Reglugerðin er talin skapa aukið samræmi á milli málaflokka auk einfaldara og sterkara eftirlits með það að leiðarljósi að tryggja öryggi matvælakeðjunnar í heild sinni. Með vísan til þess felur innleiðing reglugerðarinnar í sér ávinning fyrir neytendur í formi bættis matvælaöryggis. Jafnframt felur innleiðingin í sér aukið aðhald við opinbera eftirlitsaðila og matvælafyrirtæki.

6.2. Brottfall laga um sjávarafurðir og laga um slátrun og sláturafurðir

Brottfall lagabálkanna hefur lítilsháttar efnislegar breytingar í för með sér, þar sem ákvæði sem eiga sérstaklega við varðandi slátrun og sláturafurðir sem og sjávarafurðir verður komið fyrir lítilla breytt í lögum um matvæli. Breytingunni er ætlað sameina öll lagaákvæði sem gilda um matvælavinnslu í ein lög sem er bæði til einföldunar fyrir matvælafyrirtæki og neytendur. Jafnframt næst með framangreindu samræmi í hugtakanotkun óháð starfsemi matvælafyrirtækja. Sem dæmi má nefna að framvegis verða einungis gefin út starfsleyfi til matvælafyrirtækja í stað annars vegar sláturleyfis fyrir sláturhús og hins vegar vinnsluleyfis í sjávarútvegi.

Um einstakar greinar frumvarpsins.

Um 1. gr.

Í greininni er lagt til að gerð verði breyting á skilgreiningu 3. málslíðar 4. gr. laga um matvæli, nr. 93/1995, þannig að í stað þess að skilgreina hugtakið efni og hluti verði hugtakið matvælasnertiefni skilgreint en það hefur sömu þýðingu og framangreint hugtak. Breytingin er gerð að beiðni Matvælastofnunar þar sem um nokkurt skeið hafi verið notast við hugtakið matvælasnertiefni í stað efni og hluta sem ætlað er að koma í snertingu við matvæli. Reglugerðarákvæði sem m.a. eru sett með stoð í lögum um matvæli, nr. 93/1995, þar sem vísað er til efni og hluta sem ætlað er að koma í snertingu við matvæli, skal lesa með hliðsjón af þessu, þ.e. þannig að með efni og hlutum sem ætlað er að koma í snertingu við matvæli sé átt við matvælasnertiefni.

Jafnframt veðri með greininni hugtakið rekstraraðili skilgreint auk þess sem kveðið er á um að stjórnandi matvælafyrirtækis teljist rekstraraðili þess. Skilgreining á stjórnanda matvælafyrirtækis er óbreytt en lagt er til að skilgreining á hugtakinu rekstraraðili verði bætt við lögum til þess að tryggja samræmi við skilgreiningar reglugerðar EB nr. 625/2017.

Auk þess er í greininni lagt til að við 1. mgr. 4. gr. laga um matvæli, nr. 93/1995, bætist við fjórir málslíðir í skilgreiningarákvæði laganna.

Um er að ræða skilgreiningu á hugtakinu áhættuflokkun sem fram til þessa hefur ekki verið skilgreint sérstaklega í lögum um matvæli. Ákvæðið er sett að beiðni Matvælastofnunar í því skyni að gera skýrari greinarmun í lögunum á skilgreiningu áhættuflokkunar og áhættugreiningar, sbr. ákvæði 6. og 7. gr. frumvarpsins.

Auk þess er lagt til að bætt verði við lögum um matvæli, nr. 93/1995 skilgreiningu hugtökunum kjötmatsmaður og opinber dýralæknir.

Þá er lagt til að við lögum um matvæli, nr. 93/1995, verði bætt við skilgreiningu á hugtakinu önnur opinber starfsemi í samræmi við skilgreiningu reglugerðar EB nr. 625/2017 þar sem bæði er kveðið á um opinbert eftirlit sem og aðra opinbera starfsemi sem ekki telst til opinbers eftirlits. Í lögum um matvæli er einungis vikið að opinberu eftirliti og er því lagt til að bætt verði við ákvæði í lögum þar sem önnur opinber starfsemi er skilgreind en nánar er vikið að heimild opinberra eftirlitsaðila til slíkrar úthlutunar í ákvæði 8. gr. frumvarpsins. Í frumvarpinu er lagt til að önnur opinber starfsemi verði skilgreind með þeim hætti að um sé að ræða starfsemi sem opinberir eftirlitsaðilar, einstaklingar eða aðrir aðilar inna af hendi, s.s. veiting leyfa eða samþykkis og útgáfa vottorða eða staðfestinga sem ekki teljast opinbert eftirlit.

Um 2. gr.

Í greininni er lagt til í ákvæði 1. mgr. 9. gr. laga um matvæli, nr. 93/1995, verði einnig kveðið á um að matvælafyrirtæki sem stunda fiskveiðar sem eingöngu falla undir frumframleiðslu, og eru með gilt veiðileyfi skv. lögum um stjórn fiskveiða, nr. 116/2006, þurfi ekki starfsleyfi og þurfi ekki að tilkynna sig sérstaklega til Matvælastofnunar. Um er að ræða fiskiskip sem ekki eru vinnsluskip eða frystiskip heldur stunda fiskveiðar sem eingöngu falla undir frumframleiðslu skv. skilgreiningu laganna. Breytingin felur í sér einföldun fyrir matvælafyrirtæki sem stunda fiskveiðar sem falla undir frumframleiðslu þannig að veiðileyfi verður ígildi skráningar hjá Matvælastofnun og þþyngjandi krafa um útgáfu starfsleyfis fellur niður. Um er að ræða fiskiskip sem ekki eru vinnsluskip eða frystiskip heldur stunda fiskveiðar sem eingöngu falla undir frumframleiðslu skv. skilgreiningu laganna.

Um 3. gr.

Í greininni er lagt til að bætt verði við kafla um lög um matvæli, nr. 93/1995, um slátrun og sláturafurðir. Um er að ræða nánast efnislega samhljóða ákvæði og ákvæði sem er að finna í lögum um slátrun og sláturafurðir, nr. 96/1997, sem lagt er til að falli brott með frumvarpi þessu.

Á meðal helstu breytinga sem gerðar eru á þeim ákvæðum sem flytjast úr lögum um slátrun og sláturafurðir og í lög um matvæli má nefna að með frumvarpinu er lagt til að felld verði brott sú krafa að heimild til þess að slátra búfé til eigin neyslu sé bundin eigendum lögbýla heldur miðast við eigendur búfjár. Breytingin er gerð þar sem ekki eru talin rök fyrir því að gera greinarmun á eigendum lögbýla sem slátra búfé til eigin neyslu og annarra eigenda búfjár. Þá er breytingin gerð með vísan til dómaframkvæmdar hér á landi.

Auk þess er í frumvarpinu lagt til að óheimilt sé í öllum tilvikum að koma með sýnilega sjúk dýr í sjúkrahús til förgunar.

Um 4. gr.

Í greininni er lagt til að kaflaheiti IX. kafla laga um matvæli, nr. 93/1995, verði breytt úr „Matvælaeftirlit“ í „Opinbert eftirlit“. Breytingin er gerð í því skyni að samræma orðnotkun í lögnum en opinbert eftirlit er skilgreint í 4. gr. laganna sem og að aðskilja kröfur um opinbert eftirlit frá öðru eftirliti, t.d. innra eftirliti matvælafyrirtækja.

Um 5. gr.

Í greininni eru lagðar til breytingar á orðnotkun í fjölmörgum ákvæðum laga um matvæli, nr. 93/1995. Breytingarnar eru gerðar í því skyni að samræma orðnotkun í lögnum.

Um 6. gr.

Í greininni er lagt til að nýtt ákvæði verði sett í lög um matvæli, nr. 93/1995, sem kveður á um að í matvæli til dreifingar hér á landi og í EES-ríkjum má einungis nota þau aukefni lög og stjórnvaldsreglur leyfa og í því magni sem þar er heimilað. Auk þess segir að í matvæli sem ætluð eru til útflutnings til annars ríkis utan Evrópska efnahagssvæðisins megi einungis nota þau aukefni og í því magni sem leyft er í viðkomandi ríki. Ákvæðið er sett í því skyni að tryggja samkeppnishæfni útflytjenda til þriðju ríkja.

Sambærilegt ákvæði er að finna í lögum um sjávarafurðir sem lagt er til að felld verði úr gildi með frumvarpi þessu, sbr. 33. gr. frumvarpsins.

Um 7. gr.

Með 7. gr. frumvarpsins er lögð til breyting á ákvæði 2. mgr. 22. gr. laganna sem kveður á um skyldu ráðherra til þess að úrskurða ef bæði Matvælastofnun og heilbrigðisnefnd hefur

eftirlitsskyldur með sama matvælafyrirtæki. Breytingin felur í sér að í slíkum tilvikum skuli ráðherra úrskurða um verkaskiptingu Matvælastofnunar og heilbrigðisnefnda sveitarfélaga um opinbert eftirlit og leyfisveitingum í stað þess að úrskurða um hvor aðilinn eigi að sinna opinberu eftirliti, sbr. núgildandi ákvæði 2. mgr. 22. gr. laganna. Breytingin er gerð af þeirri ástæðu að í mörgum tilfellum er ákjósanlegt að báðir aðilar fari með opinbert eftirlit, t.d. hjá matvælafyrirtækjum þar sem fram fer opinbert eftirlit með dýrahaldi sem er á hendi Matvælastofnunar sem og opinbert eftirlit með veitingastarfsemi sem er í höndum heilbrigðisnefnda sveitarfélaga.

Auk þess er með greininni lagt til að ákvæði 6. mgr. 22. gr. laga um matvæli, nr. 93/1995, verði skipt upp þannig að fyrri hluta ákvæðisins verði óbreyttur í 6. mgr. 22. gr. laganna. Síðari hluta ákvæðisins verði að finna í 7. mgr. 22. gr. laganna auk þess sem áður var að finna í 7. mgr. 22. gr. laganna. Tilgangur breytinganna er að aðskilja umfjöllun um áhættugreiningu og áhættuflokkun í lögnum með skýrum hætti. Vakin er athygli á því að sjávarútvegs- og landbúnaðarráðherra skipaði áhættumatsnefnd samkvæmt ákvæðinu 3. júlí 2019.

Um 8. gr.

Í greininni er að finna nýmæli í lögum um matvæli, nr. 93/1995, þar sem opinberum eftirlitsaðilum er veitt heimild til þess að úthluta tilteknum opinberum verkefnum til einstaklings eða aðila þegar um er að ræða verkefni sem tengjast annarri opinberri starfsemi, s.s. veiting leyfa eða samþykkis og útgáfa opinberra vottorða eða opinberra staðfestinga. Í þessu sambandi má nefna sýnatökur sem ekki teljast hluti af opinberu eftirliti og staðfesting á þeim.

Í reglugerð verður nánar kveðið á um skilyrði þess að opinberir eftirlitsaðilar úthluti tilteknum opinberum verkefnum sem tengjast annarri opinberri starfsemi. Ákvæðið er sett til samræmis við ákvæði reglugerðar EB nr. 625/2017.

Um 9. gr.

Í greininni eru lagðar til breytingar á 1. mgr. 23. gr. laga um matvæli, nr. 93/1995. Í ákvæðinu er að finna heimild opinberra aðila til þess að úthluta tilteknum verkefnum við framkvæmd opinbers eftirlits til aðila sem hlotið hafa faggildingu samkvæmt lögum um faggildingu o.fl. sem og einstaklinga. Með frumvarpinu er lagt til að opinberum eftirlitsaðilum sé einnig heimilt að tilnefna rannsóknarstofur faggildingu til að framkvæma greiningar og prófanir. Þá kemur fram að ráðherra setji reglugerð sem kveður á um úthlutun aðila og tilnefningu rannsóknarstofa. Hin fyrrnefnda breyting er gerð í því skyni að skýrt sé kveðið á um að rannsóknarstofur, sem úthlutað hefur verið tilteknum verkefnum við framkvæmd opinbers eftirlits, skuli hafa hlotið faggildingu samkvæmt lögum um faggildingu o.fl.

Um 10. gr.

Með 10. gr. frumvarpsins er m.a. lagt til að nýju ákvæði verði bætt við lög um matvæli, nr. 93/1995, þar sem kveðið er á um að opinbert eftirlit skuli fara fram án þess að tilkynnt sé um það fyrir fram nema rök séu fyrir hendi um mikilvægi slíkrar tilkynningar áður en opinbert eftirlit er framkvæmt. Auk þess er kveðið á um að ef opinbert eftirlit fer fram að beiðni matvælafyrirtækis hefur opinber eftirlitsaðili heimild til þess að taka ákvörðun um hvort opinbert eftirlit verði framkvæmt að undangenginni tilkynningu eða ekki.

Samkvæmt ákvæðinu er almenna reglan sú að ekki á að tilkynna um framkvæmd opinbers eftirlits fyrir fram. Þó er heimilt að tilkynna fyrir fram um opinbert eftirlit ef slík tilkynning er nauðsynleg svo unnt sé að inna eftirlitið af hendi og má í því sambandi nefna opinbert eftirlit

sem innt er af hendi í sláturhúsum við slátrun, opinbert eftirlit sem útheimtir stöðuga og reglulega viðveru starfsfólks matvælafyrirtækis eða opinbers eftirlitsaðila á athafnasvæði matvælafyrirtækis. Auk þess er heimilt að tilkynna fyrir fram um opinbert eftirlit ef eðli opinbers eftirlits útheimtir tilkynningu fyrir fram, t.d. ef um er að ræða úttektarstarfsemi. Ákvæðið er sett til samræmis við ákvæði reglugerðar EB nr. 625/2017 en ótilkynnt opinbert eftirlit er talið stuðla að frekari gagnsemi og virkni opinbers eftirlits.

Í greininni eru einnig lagðar til breytingar á 24. gr. laga um matvæli, nr. 93/1995 þar sem kveðið er á um aðgang og upplýsingar sem stjórnendum matvælafyrirtækja er skylt að veita opinberum eftirlitsaðilum og aðilum sem sinna annarri opinberri starfsemi. Með breytingunni er víkið að því að skylda til þess að veita óhindraðan aðgang til opinbers eftirlits eða annarrar opinberrar starfsemi, á þeim stöðum sem framleiðsla eða dreifing matvæla á sér stað, takmarkast við þau tilvik þegar nauðsynlegt er vegna framkvæmdar opinbers eftirlits eða annarrar opinberrar starfsemi. Með því verði skýrlega kveðið á um að slík skylda er ekki takmarkalaus heldur er bundin við nauðsyn við framkvæmd opinbers eftirlits og annarrar opinberrar starfsemi hverju sinni.

Með breytingunum er skylda stjórnenda matvælafyrirtækja útvíkkuð þannig að ekki sé einungis skylt að veita opinberum eftirlitsaðilum tiltekinn aðgang heldur einnig aðilum sem sinna annarri opinberri starfsemi en heimild opinberra eftirlitsaðila til þess að úthluta tilteknum verkefnum tengdum annarri opinberri starfsemi er nýmæli í frumvarpi þessu.

Auk þess felst í breytingunni nánari upptalning á því sem stjórnendum matvælafyrirtækja er skylt að veita opinberum eftirlitsaðilum og aðilum sem sinna annarri opinberri starfsemi, aðgang að. Ákvæðið er sett til samræmis við ákvæði reglugerðar EB nr. 625/2017.

Um 11. gr.

Í greininni eru lagðar til breytingar á 1. mgr. 25. gr. laga um matvæli, nr. 93/1995. Með breytingunni er í a.-c. liðum 1. mgr. 25. gr. laganna gert nánar grein fyrir kostnaðarþáttum sem kunna að felast í raunkostnaði eftirlits. Auk þess er með frumvarpinu bætt við fleiri staflíðum til þess að gera nánar grein fyrir slíkum kostnaðarþáttum. Í ákvæðinu er kveðið á um að ráðherra sé heimilt að setja reglur um kostnað og útreikning raunkostnaðar vegna opinbers eftirlits með reglugerð. Ákvæðið er sett til samræmis við ákvæði reglugerðar EB nr. 625/2017.

Þá er lagt til að ákvæði um gjaldskrá fyrir heilbrigðisskoðun í sláturhúsi verði færð úr lögum um slátrun og sláturafurðir nr. 96/1997, yfir í lög um matvæli, nr. 93/1995, sbr. fyrri umfjöllun um einföldun regluverks.

Um 12. gr.

Í 12. gr. er að finna breytingar á ákvæði 2. mgr. 27. gr. b, laga um matvæli, nr. 93/1995, þar sem kveðið er á um skyldu til þess að tilkynna Matvælastofnun fyrir fram um innflutning búfjárafurða, sjávarafurða og lifandi ferskvatns- eða sjávardýra frá ríkjum utan Evrópska efnahagssvæðisins. Með breytingunum er felld brott tilvísun til þeirra atriða sem geta á í slíkri tilkynningu, þ.e. upplýsingar um magn, tegund, áfangastað og hvenær áætlað er að sending berist. Ekki þykir ástæða til að lögin kveði á um slíkt þar sem upptalning er of takmarkandi. Ákvæði um form og efni tilkynninga við innflutning er að finna á reglugerðum. Nauðsynlegt er að hafa svigrúm til að breyta efni þessara tilkynninga eftir því sem reglugerðir sem gilda um innflutning þróast og því talið rétt að binda efni þeirra ekki í lögum.

Um 13. gr.

Í greininni er að finna nýtt ákvæði í lögum um matvæli, nr. 93/1995, þar sem kveðið á um að opinberum eftirlitsaðila sé heimilt að taka sýni úr vöru sem boðin er til sölu á fjarskiptamiðlum án þess að tilkynnt sé um sýnatökuna fyrir en opinber eftirlitsaðili er kominn með sýnin í sína vörslu. Með ákvæðinu er veitt heimild til eftirlits með vefverslunum með pöntunum svokallaðra „huldusýna“ sem pöntuð eru án vitneskju þess sem býður vöru til sölu. Slík heimild er sett í því skyni að framkvæma opinbert eftirlit með viðskiptum sem fara fram í gegnum Internetið eða með annars konar fjarsölu og gerir opinberum eftirlitsaðilum kleift að fá sýni með pöntunum undir nafnleynd. Ákvæðið er sett til samræmis við ákvæði reglugerðar EB nr. 625/2017.

Um 14. gr.

Með ákvæði 14. gr. er lögð til ný málsgrein á eftir 3. mgr. 31. gr. laga um matvæli, nr. 93/1995, þar sem fram kemur að við ákvörðun refsinga við brotum gegn lögnum, sem framin eru með sviksamlegum og villandi viðskiptaháttum, sé heimilt að ákvarða sekt út frá efnahagslegum ávinningi matvælafyrirtækis eða sem hlutfall af veltu matvælafyrirtækis. Ákvæðið er sett til samræmis við ákvæði reglugerðar EB nr. 625/2017.

Um 15. gr.

Í greininni er bætt við heimild ráðherra í lögum um matvæli, nr. 93/1995, til þess að innleiða reglugerð EB nr. 625/2017, sbr. ákvörðun sameiginlegu EES-nefndarinnar frá xx. nr. xx. Auk þess er felld brott heimild ráðherra til þess að innleiða tilteknar reglugerðir Evrópusambandsins nú þegar hafa verið felldar úr gildi.

Um 16. gr.

Í greininni er felld brott heimild ráðherra í lögum um matvæli, nr. 93/1995, til þess að innleiða tilskipun Evrópuráðsins 89/662/EEB sem hefur verið felld úr gildi.

Um 17. gr.

Í greininni er lagt til að bætt verði við XI. kafla laga um matvæli, nr. 25/1993, með tveimur nýjum greinum sem ber heitið Önnur ákvæði.

Annars vegar er í greininni kveðið á um skyldu opinberra eftirlitsaðila til þess að framkvæma innri úttektir á sjálfum sér og gera viðeigandi ráðstafanir í ljósi niðurstaðna úr úttektunum. Auk þess sem kveðið er á um heimild Eftirlitsstofnunar EFTA (ESA) til þess að framkvæma úttektir með opinberu eftirliti og annarri opinberri starfsemi á Íslandi. ESA tekur út opinbert eftirlit sem opinberir eftirlitsaðilar framkvæma sem felur m.a. í sér eftirlit hjá matvælafyrirtækjum í því skyni að sannreyna skilvirkni opinbers eftirlits. Hingað til hefur ekki með skýrum hætti verið kveðið á um heimild ESA til þess að sinna framangreindu eftirliti.

Hins vegar er í greininni kveðið á um heimild Matvælastofnunar til þess að skila niðurstöðum opinbers eftirlits og ársskýrslum inn í upplýsingakerfi Evrópusambandsins (IMSOC). Ákvæðið er sett til samræmis við ákvæði reglugerðar EB nr. 625/2017.

Um 18. gr.

Í greininni er lagt til að ákvæði laga um matvæli, nr. 25/1993, til bráðabirgða verði felld brott enda er gildistími ákvæðisins liðinn.

Um 19. gr.

Greinin þarfnast ekki skýringa.

Um 20. gr.

Í greininni er lagt til að gerð verði breyting á 10. tölulið 2. gr. a laga um eftirlit með fódri, áburði og sáðvöru, nr. 22/1994. Með breytingunni verði hugtakið rekstraraðili skilgreint auk þess sem kveðið er á um að stjórnandi matvælafyrirtækis teljist rekstraraðili þess. Skilgreining á stjórnanda matvælafyrirtækis er óbreytt en lagt er til að skilgreining á hugtakinu rekstraraðili verði bætt við lögina til þess að tryggja samræmi við skilgreiningar reglugerðar EB nr. 625/2017.

Í greininni er jafnframt lagt til að við 2. gr. a laganna bætist við þrjú nýir málslíðir í skilgreiningarákvæði laganna. Lagt er til að hugtakið opinbert eftirlit verði skilgreint, m.a. með hliðsjón af ákvæðum um opinbert eftirlit og hlutverk þess í matvælalöggjöf ESB. Auk þess er lagt til að hugtakið opinber eftirlitsaðili verði skilgreint til þess að einfalda lagatextann. Þá er lagt til að skilgreind verði önnur opinber starfsemi sem er í samræmi við skilgreiningu reglugerðar EB nr. 625/2017. Í reglugerðinni er bæði kveðið á um opinbert eftirlit sem og aðra opinbera starfsemi sem ekki telst til opinbers eftirlits. Í lögum um eftirlit með fódri, áburði og sáðvöru er einungis vikið að opinberu eftirliti og er því lagt til að bætt verði við ákvæði í lögina þar sem önnur opinber starfsemi er skilgreind en nánar er vikið að heimild opinberra eftirlitsaðila til úthlutunar slíkra verkefna í ákvæði 28. gr. frumvarpsins. Í frumvarpinu er lagt til að önnur opinber starfsemi verði skilgreind með þeim hætti að um sé að ræða verkefni sem opinberir eftirlitsaðilar, einstaklingar eða aðrir aðilar inna af hendi, s.s. veitingu leyfa eða samþykkis og útgáfa vottorða eða staðfestingar sem ekki telst opinbert eftirlit. Ákvæðið er sett til samræmis við ákvæði reglugerðar EB nr. 625/2017.

Um 21. gr.

Í greininni eru lagðar til breytingar á orðnotkun í fjölmörgum ákvæðum laga um eftirlit með fódri, áburði og sáðvöru, nr. 22/1994. Breytingin er gerð í því skyni að samræma orðnotkun í lögnum.

Um 22. gr.

Greinin þarfnast ekki skýringa.

Um 23. gr.

Með 23. gr. frumvarpsins er lagt nýtt ákvæði í lög um eftirlit með fódri, áburði og sáðvöru, nr. 22/1994, þar sem kveðið er á um að opinbert eftirlit skuli fara fram án þess að tilkynnt sé um það fyrir fram nema rök séu fyrir hendi um mikilvægi slíkrar tilkynningar áður en opinbert eftirlit er framkvæmt. Auk þess er kveðið á um að ef opinbert eftirlit fer fram að beiðni matvælafyrirtækis hefur opinber eftirlitsaðili heimild til þess að taka ákvörðun um hvort opinbert eftirlit verði framkvæmt að undangenginni tilkynningu eða ekki.

Samkvæmt ákvæðinu er almenna reglan sú að ekki á að tilkynna um framkvæmd opinbers eftirlits fyrir fram. Þó er heimilt að tilkynna fyrir fram um opinbert eftirlit ef slík tilkynning er nauðsynleg svo unnt sé að inna eftirlitið af hendi og má í því sambandi nefna opinbert eftirlit sem útheimtir stöðuga og reglulega viðveru starfsfólks fódur-, áburðar eða sáðvöruvyrirtækis eða opinbers eftirlitsaðila á athafnasvæði fódur-, áburðar eða sáðvöruvyrirtækis. Auk þess er heimilt að tilkynna fyrir fram um opinbert eftirlit ef eðli opinbers eftirlits útheimtir tilkynningu fyrir fram, t.d. ef um er að ræða úttekstarstarfsemi. Ákvæðið er sett til samræmis við ákvæði

reglugerðar EB nr. 625/2017 en ótilkynnt opinbert eftirlit er talið stuðla að frekari gagnsemi og virkni opinbers eftirlits.

Auk þess er með greininni kveðið á um ákvæði í 24. gr. laganna sem fjallar um skyldu opinberra eftirlitsaðila til þess að framkvæma innri úttektir á sjálfum sér og gera viðeigandi ráðstafanir í ljósi niðurstaðna úr úttektunum. Auk þess sem kveðið er á um heimild Eftirlitsstofnunar EFTA (ESA) til þess að framkvæma úttektir með opinberu eftirliti og annarri opinberri starfsemi á Íslandi. ESA tekur út opinbert eftirlit sem opinberir eftirlitsaðilar framkvæma sem felur m.a. í sér eftirlit hjá fódur-, áburðar- eða sáðvöruvyrirtækjum í því skyni að sannreyna skilvirkni opinbers eftirlits. Hingað til hefur ekki með skýrum hætti verið kveðið á um heimild ESA til þess að sinna framangreindu eftirliti.

Þá er í 24. gr. laganna kveðið á um heimild Matvælastofnunar til þess að skila niðurstöðum opinbers eftirlits og ársskýrslum inn í upplýsingakerfi Evrópusambandsins (IMSOC). Ákvæðið er sett til samræmis við ákvæði reglugerðar EB nr. 625/2017.

Um 24. gr.

Greinin þarfnast ekki skýringa.

Um 25. gr.

Í greininni er bætt við í 5. mgr. 7. gr. laga um eftirlit með fódri, áburði og sáðvöru, nr. 22/1994, heimild ráðherra til þess að innleiða reglugerð EB nr. 625/2017. Auk þess er felld brott heimild ráðherra til þess að innleiða tiltekna reglugerð Evrópusambandsins sem nú þegar hefur verið felld úr gildi.

Um 26. gr.

Í greininni eru lagðar til breytingar á 7. gr. j laga um eftirlit með fódri, áburði og sáðvöru, nr. 22/1994. Í ákvæðinu er að finna heimild opinberra aðila til þess að úthluta tilteknum verkefnum við framkvæmd opinbers eftirlits til aðila sem hlotið hafa faggildingu samkvæmt lögum um faggildingu o.fl. og einstaklinga. Með frumvarpinu er lagt til að opinberum eftirlitsaðilum sé einnig heimilt að tilnefna rannsóknarstofur með faggildingu til að framkvæma greiningar og prófanir. Breytingin er gerð í því skyni að skýrt sé kveðið á um að rannsóknarstofur, sem úthlutað hefur verið tilteknum verkefnum við framkvæmd opinbers eftirlits, skuli hafa hlotið faggildingu samkvæmt lögum um faggildingu o.fl. Þá kemur fram í greininni að ráðherra setji reglugerð sem kveður á um úthlutun aðila og tilnefningu rannsóknarstofa.

Um 27. gr.

Í greininni er að finna nýmæli í lögum um eftirlit með fódri, áburði og sáðvöru, nr. 22/1994, þar sem opinberum eftirlitsaðilum er veitt heimild til þess að úthluta tilteknum opinberum verkefnum til einstaklings eða aðila þegar um er að ræða verkefni sem tengjast annarri opinberri starfsemi, s.s. veiting leyfa eða samþykkis og útgáfa opinberra vottorða eða opinberra staðfestinga. Í þessu sambandi má nefna sýnatökur sem ekki teljast hluti af opinberu eftirliti og staðfesting á þeim. Í reglugerð verður nánar kveðið á um skilyrði þess að opinberir eftirlitsaðilar úthluti tilteknum opinberum verkefnum sem tengjast annarri opinberri starfsemi. Ákvæðið er sett til samræmis við ákvæði reglugerðar EB nr. 625/2017.

Um 28. gr.

Í greininni eru lagðar til breytingar á 1. mgr. 8. gr. laga um eftirlit með fódri, áburði og sáðvöru, nr. 22/1994. Með breytingunni er í a.-c. liðum 1. mgr. 8. gr. laganna gert nánar grein fyrir þeim kostnaðarþáttum sem kunna að felast í raunkostnaði eftirlits. Auk þess er með frumvarpinu bætt við fleiri staflíðum til þess að gera nánar grein fyrir slíkum kostnaðarþáttum. Í ákvæðinu er kveðið á um að ráðherra sé heimilt að setja reglur um kostnað og útreikning raunkostnaðar vegna opinbers eftirlits með reglugerð. Ákvæðið er sett til samræmis við ákvæði reglugerðar EB nr. 625/2017.

Um 29. gr.

Í greininni eru lagðar til breytingar á 1. mgr. 9. gr. b laga um eftirlit með fódri, áburði og sáðvöru, nr. 22/1994, þar sem kveðið er á um aðgang og upplýsingar sem skylt er að veita opinberum eftirlitsaðilum og aðilum sem sinna annarri opinberri starfsemi. Með breytingunni er víkið að því að skylda til þess að veita óhindraðan aðgang til opinbers eftirlits eða annarrar opinberrar starfsemi, á þeim stöðum sem framleiðsla eða dreifing fódurs, áburðar eða sáðvöru á sér stað, takmarkast við þau tilvik þegar nauðsynlegt er vegna framkvæmdar opinbers eftirlits eða annarrar opinberrar starfsemi

Með breytingunum er skylda stjórnenda matvælafyrirtækja útvíkkuð þannig að ekki sé einungis skylt að veita opinberum eftirlitsaðilum tiltekinn aðgang heldur einnig aðilum sem sinna annarri opinberri starfsemi en heimild opinberra eftirlitsaðila til þess að úthluta tilteknum verkefnum tengdum annarri opinberri starfsemi er nýmæli í frumvarpi þessu.

Auk þess felst í breytingunni að nánari upptalning á því sem stjórnendum matvælafyrirtækja er skylt að veita opinberum eftirlitsaðilum og aðilum sem sinna annarri opinberri starfsemi, aðgang að. Ákvæðið er í heild sinni sett til samræmis við ákvæði reglugerðar EB nr. 625/2017.

Um 30. gr.

Í greininni er að finna nýtt ákvæði í lögum um eftirlit með fódri, áburði og sáðvöru, nr. 22/1994, þar sem kveðið á um að opinberum eftirlitsaðila sé heimilt að taka sýni úr vöru sem boðin er til sölu á fjarskiptamiðlum án þess að tilkynnt sé um sýnatökuna fyrr en opinber eftirlitsaðili er kominn með sýnin í sína vörslu. Með ákvæðinu er veitt heimild til eftirlits með vefverslunum með pöntunum svokallaðra „huldusýna“ sem pöntuð eru án vitneskju þess sem býður vöru til sölu. Slík heimild er sett í því skyni að framkvæma opinbert eftirlit með viðskiptum sem fara fram í gegnum Internetið eða með annars konar fjarsölu og gerir opinberum eftirlitsaðilum kleift að fá sýni með pöntunum undir nafnleynd. Ákvæðið er sett til samræmis við ákvæði reglugerðar EB nr. 625/2017.

Um 31. gr.

Í greininni bætt við nýju ákvæði í lög um eftirlit með fódri, áburði og sáðvöru, nr. 22/1994, þar sem fram kemur að tryggja þurfi fjárhagsleg viðurlög við brotum gegn lögum um matvæli, sem framin eru með sviksamlegum eða villandi viðskiptaháttum. Viðurlögin þurfa að endurspeгла annað hvort efnahagslegan ávinning matvælafyrirtækis eða hlutfall af veltu matvælafyrirtækis. Ákvæðið er sett til samræmis við ákvæði reglugerðar EB nr. 625/2017.

Um 32. gr.

Gert er ráð fyrir að lögin taki gildi 14. desember 2019 eða á sama tíma og reglugerð EB nr. 625/2017 tekur gildi.

Með greininni er lagt til að lög um slátrun og sláturafurðir, nr. 96/1997 og lög um sjávarafurðir, nr. 55/1998 verði felld brott í heild sinni. Samkvæmt ákvæðum beggja lagabálka gilda lög um matvæli og reglugerðir sem settar eru með heimild í þeim lögum um bæði slátrun og sláturafurðir sem og sjávarafurðir. Talið er að slík geti leitt til réttaróvissu ef til þess kæmi að misræmi myndist á milli annars vegar laga um matvæli og hins vegar laga um slátrun og sláturafurðir sem og laga um sjávarafurðir. Auk framangreinds má nú þegar finna stóran hluta ákvæða framangreindra tveggja lagabálka í lögum um matvæli. Í þeim örfáu tilvikum sem ekki er að finna sambærileg ákvæði í lögum um matvæli hafa ákvæðin nánast efnislega samhljóða verið felld inn í lög um matvæli.

Það fyrirkomulag að nokkrir lagabálkar gildi um framleiðslu matvæla á sér sögulegar skýringar og má rekja til þess tíma þegar stjórnýslu matvælamála var að finna hjá þremur mismunandi ráðuneytum. Framkvæmd laganna var sinnt af undirstofnunum þeirra og var ábyrgðarsvið stofnana í samræmi við verkaskiptingu á milli ráðuneytanna. Landbúnaðarráðuneytið fór með umsjón laga um slátrun og sláturafurðir (Lög um eldi og heilbrigði sláturdýra, slátrun, vinnslu og heilbrigðisskoðun og gæðamat á sláturafurðum), sjávarútvegsráðuneytið með umsjón laga um sjávarafurðir (Lög um meðferð, vinnslu og dreifingu sjávarafurða) og umhverfissráðuneytið með umsjón með lögum um matvæli. Þetta fyrirkomulag var talið fela í sér flókna og ómarkvissa stjórnýslu. Auk þess sem breytingar á regluverki Evrópusambandsins á sínum tíma, þar sem matvælalöggjöf var samræmt og settar voru grunnreglur um hollustu matvæla óháð því hvort um væri að ræða framleiðslu á kjöti, fiski, matjurtum eða unnum matvælum, leiddi til þess að stjórnýsla með matvælamálum var sameinuð undir einu ráðuneyti.

Með lögum nr. 167/2007, um breytingu á ýmsum lögum vegna tilfærslu verkefna innan Stjórnarráðs Íslands, voru gerðir þær breytingar að stjórnýslulegt forræði og ábyrgð matvælamála, sem þá heyrði undir umhverfissráðuneytið, fluttist á forræði sjávarútvegs- og landbúnaðarráðuneytisins. Samhliða því var matvælaeftirlit á höndum ríkisins sameinað þegar Matvælastofnun tók til starfa og tók við því matvælaeftirliti sem áður hafði verið hjá Fiskistofu og Umhverfisstofnun.

Í kjölfar endurskoðunar á undanþágu Íslands frá I. kafla í viðauka I við EES-samninginn og upptöku löggjafar ESB um matvæli og fóður í EES-samninginn voru gerðar umfangsmiklar breytingar á fyrrnefndum lögum, sbr. lög nr. 143/2009, er varðandi hollustuhætti og eftirlit með matvælafyrirtækjum. Þrátt fyrir Ísland hafi tekið upp hina samræmdu hollustuhátta- og eftirlitslöggjöf Evrópusambandsins var ekki stigið það skref að sameina þá þrjá lagabálka sem gildu um matvælavinnslu, þ.e. sláturafurðir, fiskafurðir og önnur matvæli. Hins vegar var sett inn ákvæði í lög um slátrun og sláturafurðir og lög um sjávarafurðir að lög um matvæli giltu um þessar afurðir og sama ætti við um reglugerðir sem settar væru með heimild í þeim lögum.

Með frumvarpinu er nú endanlega stigið það skref að setja lagareglur um matvælaframleiðslu í ein heildarlög og fylgja eftir þeim sjónarmiðum sem gilda um hollustuhætti og eftirlit með matvælafyrirtækjum í matvælalöggjöf ESB.